

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2012 m. gegužės 15 d.¹

Byla C-502/10

**Staatssecretaris van Justitie
prieš
Mangat Singh**

(Raad van State (Nyderlandai) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 2003/109/EB — Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas — Direktyvos taikymo sritis — 3 straipsnio 2 dalies e punkte numatytos išimties taikymo apimtis — Sąvoka „oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje““

1. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi galimybę patikslinti 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso² taikymo sritį.
2. Direktyva yra nustatomas bendras ilgalaikių gyventojų statusas: jį gali įgyti visi teisėtai ir nuolat valstybėse narėse gyvenantys trečiųjų valstybių piliečiai ir juo naudotis labai panašiomis visoje Europos Sąjungoje sąlygomis. Taigi direktyvoje suderinami ilgalaikio gyventojų statuso įgijimo kriterijai ir teisės, suteikiamos įgijus šį statusą, remiantis vienodu, kaip ir Sąjungos piliečių, vertinimu.
3. Sąjungos teisės aktų leidėjas direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte yra nustatęs, kad ji netaikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie „yra apsigyvenę tikrai laikiniais pagrindais, pavyzdžiui, pagal „au pairs“ programą ar kaip sezoniniai darbuotojai, arba kaip darbuotojai, pasiūsti paslaugos tiekėjo tarpvalstybiniam paslaugų teikimui, arba patys teikdami tarpvalstybines paslaugas, arba tais atvejais, kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas“.
4. Šiais atvejais pagal direktyvos 4 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą apskaičiuojant gyvenimo šalyje laikotarpį, kuris reikalingas tam, kad būtų suteiktas ilgalaikio gyventojų statusas, – penkeri metai, – į trečiųjų valstybių piliečių gyvenimo valstybių narių teritorijoje trukmę neatsižvelgiama³.
5. Šioje byloje *Raad van State* (Nyderlandai) Teisingumo Teismo iš esmės prašo patikslinti, kokią prasmę Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino suteikti oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje sąvokai, kad būtų geriau apibrėžta direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte numatytos išimties taikymo sritis.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 16, 2004, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272, toliau – direktyva. Ši direktyva po to, kai įvyko faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje, buvo iš dalies pakeista 2011 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/51/EB (OL L 132, p. 1).

3 — Pagal direktyvos 4 straipsnio 1 dalį „valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojų statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą pareiškimą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenę jos teritorijoje“.

6. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas su atsisakymu suteikti leidimą nuolat gyventi šalyje susijusioje byloje tarp *Staatssecretaris van Justitie* (valstybės sekretorius teisingumo reikalams, toliau – *Staatssecretaris*) ir M. Singh, Indijos piliečio, kurio oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje buvo atnaujinamas šiek tiek ilgiau nei septynerius metus.

I – Nacionalinė teisė

7. Ši direktyva į Nyderlandų teisę buvo perkelta 2000 m. lapkričio 23 d. Įstatymu dėl visiškos Užsieniečių įstatymo reformos (*Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet*)⁴.

8. Pagal šio įstatymo 14 straipsnio 2 dalį išduodant leidimą laikinai gyventi šalyje yra nustatomi apribojimai, atitinkantys priešastį, dėl kurios leidžiama gyventi šalyje. Gali būti nustatytos ir kitos sąlygos. Pagal minėto įstatymo 14 straipsnio 3 dalį šis leidimas išduodamas daugiausia penkeriems metams iš eilės.

9. Be to, pagal Įstatymo dėl visiškos Užsieniečių įstatymo reformos 21 straipsnio 1 dalį prašymas išduoti leidimą nuolat gyventi šalyje gali būti atmetas, be kita ko, jei pastaruosius penkerius metus iki šio prašymo pateikimo užsienietis turėjo oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje.

10. Šio įstatymo pagrindu Nyderlandų įstatymų leidėjas priėmė 2000 m. Nutarimą dėl užsieniečių (*Vreemdelingenbesluit 2000*)⁵.

11. Pagal šio nutarimo 3.5 straipsnio 2 dalies d punktą teisė gyventi šalyje, grindžiama leidimu laikinai gyventi šalyje, yra laikina, jeigu ją suteikiant nustatomi apribojimai, susiję su mokama dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veikla, nebent ši teisė gyventi šalyje būtų grindžiama 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimu dėl asociacijos plėtros⁶.

12. Pagal minėto nutarimo 3.33 straipsnio 1 dalį šis leidimas suteikiamas tik jei užsienietis raštu pareiškia, jog jam pranešta, kad šis leidimas gyventi šalyje suteikiamas vien dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veiklai tam tikroje grupėje, kuri turi būti tiksliai nurodoma, vykdyti, kad leidimas gyventis šalyje gali būti suteiktas tik šios veiklos vykdymo laikotarpiui, kad šiai veiklai pasibaigus jis turi išvykti iš Nyderlandų ir kad gyvendamas Nyderlanduose negali vykdyti kitokio pobūdžio veiklos.

13. 2000 m. Aplinkraštyje dėl užsieniečių (*Vreemdelingencirculaire 2000*) *Staatssecretaris* nurodė kompetencijos, kuri jam buvo suteikta Įstatymu dėl visiškos Užsieniečių įstatymo reformos ir 2000 m. Nutarimu dėl užsieniečių, įgyvendinimo taisyklės.

14. Pagal šio aplinkraščio B1/2.4 skyrių tai, ar trečiosios valstybės piliečio teisė gyventi šalyje yra laikina, nustatoma ne pagal šiam suteikto leidimo gyventi šalyje konkretų pobūdį, o priklauso tik nuo šio nutarimo 3.5 straipsnio taikymo. Jei leidimas gyventi šalyje buvo išduotas taikant minėto nutarimo 3.5 straipsnio 2 dalyje numatytus apribojimus, teisė gyventi šalyje pagal savo pobūdį yra laikina.

4 – *Stb.* 2000, Nr. 495.

5 – *Stb.* 2000, Nr. 497.

6 – Asociacijos taryba buvo įsteigta Susitarimu dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo, kuris 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje buvo pasirašytas tarp Turkijos Respublikos ir EEB valstybių narių bei Bendrijos. Šis susitarimas Bendrijos vardu buvo sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 10).

15. Pažymėtina, kad šios teisės nuostatos buvo iš dalies pakeistos 2010 m. liepos 7 d. įstatymu⁷ ir 2010 m. liepos 24 d. nutarimu⁸, kurie vis dėlto dar nėra įsigalioję. Pagal juos dvasinių vadovų ir religijos mokytojų gyvenimas Nyderlandų teritorijoje yra apibrėžtas ne kaip laikinas pagal savo pobūdį, todėl suteikiant leidimą nuolat gyventi šalyje gali būti į jį atsižvelgta.

II – Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje ir prejudicinis klausimas

16. M. Singh 2001 m. spalio 22 d. gavo leidimą laikinai gyventi šalyje, susijusį su jo Guru Nanak Gurudwara dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veikla. Šis leidimas buvo kelis kartus atnaujintas, kiekvieną kartą apibrėžtam laikotarpiui. 2007 m. gegužės 30 d., t. y. praėjus beveik penkeriems metams ir aštuoniems mėnesiams nuo atvykimo į Nyderlandų teritoriją, M. Singh pateikė prašymą išduoti leidimą nuolat gyventi šalyje.

17. 2007 m. lapkričio 15 d. sprendimu *Staatssecretaris* atmetė šį prašymą ir pratęsė jo leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpį iki 2009 m. sausio 19 d. *Staatssecretaris* nusprendė, kad M. Singh, turėdamas oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje, nepatenka į direktyvos taikymo sritį.

18. M. Singh pateikus skundą dėl šio sprendimo atmeti prašymą, *Staatssecretaris* teigia, kad dėl sąvokos „oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje“, įtvirtintos direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte, valstybėms narėms suteikiama galimybė neleisti pasinaudoti ilgalaikio gyventojų statusu asmenims, turintiems tam tikrus oficialiai apribotus leidimus gyventi šalyje.

19. *Raad van State*, nagrinėjantis ginčą, savo ruožtu pažymi, kad valstybių narių diskrecija suteikti ir atnaujinti leidimus laikinai gyventi šalyje – nesuteikiant galimybės ateityje gauti leidimą nuolat gyventi šalyje – galėtų sumažinti direktyvos veiksmingumą ir kliudyti šioje direktyvoje numatytam nuolatinio gyventojų statuso įgijimo sąlygų derinimui.

20. Pažymėjęs, kad sąvoka „oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje“, įtvirtinta direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte, nėra apibrėžta, *Raad van State* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> direktyvos <...> 3 straipsnio 2 dalies e punkte įtvirtinta sąvoka „oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje“ turi būti aiškinama taip, kad ji apima leidimą laikinai gyventi šalyje, kuris pagal Nyderlandų teisę negarantuoja galimybės gauti leidimą nuolat gyventi šalyje, net jeigu pagal Nyderlandų teisę šio riboto galiojimo leidimo gyventi šalyje trukmė iš esmės gali būti pratęsta neribotai ir net jeigu dėl to ši direktyva netaikoma tam tikrai asmenų grupei, pavyzdžiui, dvasiniams vadovams ir religijos mokytojams?“

21. Rašytinius paaiškinimus pateikė M. Singh, Nyderlandų ir Belgijos vyriausybės bei Europos Komisija.

III – Mano vertinimas

22. Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos ilgalaikio gyventojų statusu negali pasinaudoti trečiųjų valstybių piliečiai, turintys dvasinio vadovo ir religijos mokytojo veikla oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje, nors šis leidimas gali būti daug kartų atnaujintas.

7 — *Stb.* 2010, Nr. 2009.

8 — *Stb.* 2010, Nr. 307.

23. Atsakymo į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktą klausimą svarba atrodo aiški.

24. Reikia patikslinti direktyvos taikymo sritį, ypač apibrėžti prasmę, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino suteikti nuostatai, kad ilgalaikio gyventojų statusu negali pasinaudoti trečiosios valstybės piliečiai, turintys oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje. Šis patikslinimas būtinas, kad visose valstybėse narėse būtų nuosekliai ir vienodai taikomi ilgalaikio gyventojų statuso įgijimo kriterijai, ir turi esminę reikšmę trečiųjų valstybių piliečių, galinčių tikėtis, kad jiems bus suteiktas leidimas nuolat gyventi šalyje, teisiniam saugumui.

25. Sąjungos teisės aktų leidėjas neapibrėžė oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje sąvokos. Jis taip pat neįtvirtino nuorodos į valstybių narių teisę tuo požiūriu, kaip šie žodžiai turi būti suprantami. Taigi iš to matyti, kad taikant šią direktyvą ši terminą reikia laikyti autonomiška Sąjungos teisės sąvoka, kurią visų valstybių narių teritorijoje būtina aiškinti vienodai⁹. Be to, tai reiškia, kad šios nuostatos prasmė ir taikymo sritis, kurių jokio apibrėžimo Sąjungos teisėje nėra pateikta, turi būti nustatytos, be kita ko, atsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis jos taikomos, ir į teisės nuostatų, kurių sudedamoji dalis jos yra, tikslus¹⁰.

26. Įvertinęs šias aplinkybes, Teisingumo Teismui pasiūlysiu atmesti Nyderlandų ir Belgijos vyriausybės rašytiniuose paaiškinimuose siūlomą aiškinimą. Iš esmės jos teigia, kad pagal direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punktą valstybėms narėms leidžiama tam tikrus leidimus gyventi šalyje laikyti „oficialiai apribotais“, nepaisant to, ar gyvenimas šalyje natūraliai yra laikino pobūdžio, taigi netaikyti direktyvos šiuos leidimus turintiems asmenims. Nors tiesa, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas paliko valstybėms narėms diskreciją vertinti, kiek tam tikros piliečių, kurių padėtis nėra direktyvos konkrečiai reglamentuojama, kategorijos gali nepatekti į jos taikymo sritį, vis dėlto jų diskreciją riboja pareiga užtikrinti direktyvos veiksmingumą.

27. Taigi dėl priežasčių, kurias tuojau nurodysiu, manau, jog nėra jokių abejonių, kad tiek iš direktyvos tikslo, tiek iš jos turinio, ypač iš direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkto formuluotės, matyti, jog šioje nuostatoje vartojama sąvoka „oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje“ turi būti aiškinama taip, kad ji skirta leidimams gyventi šalyje, kurie yra valstybių narių išduodami profesinei veiklai arba veiklai, susijusiai su laikinu gyvenimu jų teritorijoje, vykdyti.

28. Iš esmės toks direktyvos tikslas, koks išdėstytas, be kita ko, jos 2, 4 ir 12 konstatuojamosiose dalyse, – sukurti sistemą, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama trečiųjų valstybių piliečių, teisėtai ir nuolat gyvenančių valstybėse narėse, integracijai siekiant, kad būtų prisidėta prie ekonominės ir socialinės sanglaudos, – yra vienas pagrindinių Sąjungos tikslų.

29. Ši sistema grindžiama ilgalaikio gyventojų statuso suteikimu. Bendro visose valstybėse narėse statuso apibrėžimas turi leisti užtikrinti teisingą šalyje teisėtai gyvenančių trečiųjų valstybių piliečių vertinimą, kad jie galėtų įgyti šį statusą ir visoje Sąjungoje labai panašiomis sąlygomis juo naudotis. Šiuo požiūriu minėto statuso įtvirtinimas turi užtikrinti trečiųjų valstybių piliečių teisinį saugumą ir, jei numatytos sąlygos iš tikrųjų įvykdomos, padėti išvengti to, kad dėl šio statuso įgijimo būtų palikta spręsti valstybėms narėms¹¹.

9 — Žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Ziolkowski ir Szeja* (C-424/10 ir C-425/10, Rink. p. I-14035, 32 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

10 — Ten pat, 34 punktą ir jame nurodyta teismo praktika.

11 — Žr. Tarybos direktyvos dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso pasiūlymo (KOM(2001) 127 galutinis, toliau – Komisijos pasiūlymas) 5.2 punktą.

30. Suteikiant šiems trečiųjų valstybių piliečiams ilgalaikio gyventojų statusą taip pat atsiranda galimybė suteikti jiems teises ir pareigas, panašias į Sąjungos piliečių teises ir pareigas, daugelyje ekonominių ir socialinių sričių, pavyzdžiui, darbo, būsto, socialinio draudimo arba socialinės paramos, ir taip siekiama kuo labiau sulyginti jų teisinį statusą. Šiuo atžvilgiu šiuo statusu taip pat siekiama užtikrinti jiems teisinį saugumą suteikus sustiprintą apsaugą nuo išsiuntimo iš šalies.

31. Taigi trečiųjų valstybių piliečių integracija ir tuo tikslu suteikiamas ilgalaikio gyventojų statusas yra grindžiami nuolatinio gyvenimo šalyje kriterijumi.

32. Sąjungos teisės aktų leidėjas remiasi principu, kad pakankamai ilgai ir nuolat gyvenęs priimančiosios valstybės narės teritorijoje trečiosios valstybės pilietis parodė savo norą ilgam laikui įsikurti šios valstybės teritorijoje ir tai, kad yra įsitvirtinęs joje¹².

33. Iš tikrųjų trečiosios valstybės piliečio gyvenimo priimančiosios valstybės narės teritorijoje trukmė atspindi ryšių, atsiradusių šios valstybės teritorijoje, intensyvumą ir atitinkamai tam tikrą integraciją, nes jis yra užmezgęs glaudžius santykius su šia valstybe. Juo gyvenimo priimančiosios valstybės narės teritorijoje laikotarpis ilgesnis, juo ryšiai su ja laikomi glaudesniais ir juo visapusiškiau integruojamasi, kol pilietis pasijunta esąs panašus į valstybės pilietį ir šios valstybės visuomenės sudedamoji dalis.

34. Taigi, Sąjungos teisės aktų leidėjo sumanymu, leidimo nuolat gyventi šalyje suteikimas turi būti grindžiamas nuolatinio gyvenimo valstybės narės teritorijoje kriterijumi, nes direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje iš tikrųjų minima ilgalaikio gyvenimo šalyje sąvoka, o jos 6 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog „pagrindinis kriterijus, kad būtų suteiktas ilgalaikio gyventojų statusas, turi būti gyvenimo valstybės narės teritorijoje trukmė“.

35. Taip direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatytas principas, pagal kurį valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojų statusą trečiųjų valstybių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą prašymą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat gyvenę jos teritorijoje, jeigu, primintina, jie atitinka kitas tris direktyvos 5 ir 6 straipsniuose įtvirtintas sąlygas¹³.

36. Tikslas ir bendra struktūra, kuriais grindžiamas ilgalaikio gyventojų statuso suteikimas, paaiškina išimčių, kurias Sąjungos teisės aktų leidėjas įtvirtino 3 straipsnio 2 dalyje, taikymo apimtį.

37. Ši nuostata suformuluota taip:

„Ši direktyva netaikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie:

- a) apsigyvena turėdami tikslą studijuoti arba įgyti profesinį išsilavinimą;
- b) turi leidimą gyventi valstybėje narėje laikinosios apsaugos pagrindu <...>;
- c) turi leidimą gyventi valstybėje narėje pritaikius papildomos apsaugos formą <...>;
- d) yra pabėgėliai arba kreipėsi su prašymu pripažinti juos pabėgėliais, ir dėl jų prašymo dar nepriimtas galutinis sprendimas;
- e) yra apsigyvenę tikrai laikiniais pagrindais, pavyzdžiui, pagal „au pairs“ programą ar kaip sezoniniai darbuotojai, arba kaip darbuotojai, pasiūsti paslaugos tiekėjo tarpvalstybiniam paslaugų teikimui, arba patys teikdami tarpvalstybines paslaugas, arba tais atvejais, kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas;

12 — Direktyvos 6 konstatuojamoji dalis.

13 — Pagal šias nuostatas trečiosios valstybės pilietis turi turėti stabilius, reguliarius ir pakankamus išteklius, taip pat sveikatos draudimą ir nekelti grėsmės viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui.

f) naudojasi teisiniu statusu, kurį suteikia 1961 m. Vienos konvencija dėl diplomatinių santykių, 1963 m. Vienos konvencija dėl konsulinių santykių, 1969 m. Vienos konvencija dėl specialiųjų misijų arba 1975 m. Vienos konvencija dėl valstybių atstovavimo jų santykiuose su visuotinio pobūdžio tarptautinėmis organizacijomis.“

38. Šia nuostata siekiama, kaip aiškiai matyti iš Komisijos pasiūlymo, kad į direktyvos taikymo sritį nepatektų asmenys, kurie neketina valstybių narių teritorijoje įsikurti ilgam laikui¹⁴.

39. Direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktas yra skirtas studentams ir asmenims, kuriems leidžiama apsigyventi šalyje, kad įgytų profesinį išsilavinimą. Savo pasiūlyme Komisija pažymėjo, kad šiems asmenims leidžiama apsigyventi šalyje tik laikinai ir iš esmės mokymuisi pasibaigus jie turi iš jos išvykti¹⁵. Jos b punktas yra skirtas asmenims, kuriems suteikiama laikinoji apsauga, kuri, primintina, suteikiama daugiausia vieniems metams¹⁶. Jos c ir d punktai yra skirti asmenims, kuriems teikiama tarptautinė apsauga arba kurių prašymas yra nagrinėjamas. Galiausiai jos f punkte nurodyti asmenys, kurių teisinę padėtį reglamentuoja tarptautiniai susitarimai diplomatinių, konsulinių santykių ir santykių su tarptautinėmis organizacijomis srityje. Taigi direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje yra nustatyti įvairūs atvejai, kai trečiosios valstybės piliečio gyvenimas šalyje negali būti laikomas ilgalaikiu įsikūrimu.

40. Į šį kontekstą patenka ir e punkte įtvirtinta išimtis, dėl kurios taikymo apimties ginčijamasi šioje byloje.

41. Kitaip, nei direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a–d ir f punktuose įtvirtintos išimtys, susijusios su labai konkrečiais atvejais, e punkte numatytos išimtys taikymo sritis gali būti gana plati.

42. Pirma, direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte vartojami žodžiai tiek atsižvelgiant į jų taikymo apimtį („laikinais pagrindais“), tiek į tai, kad jais aiškiai nurodoma galimybė numatyti kitus nei numatytieji nuostatoje atvejus („pavyzdžiui“), neleidžia manyti, kad visų atvejų, kuriems taikoma ši išimtis, sąrašas yra išsamus.

43. Antra, atvejų, kuriems yra skirta oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje sąvoka, negalima taip aiškiai identifikuoti kaip „au pairs“ arba kaip sezoninių darbuotojų, darbuotojų, pasiūstų paslaugos teikėjų arba teikiančių tarpvalstybines paslaugas, atvejų.

44. Todėl jei išimtis, esanti direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte, buvo numatyta, taip yra dėl to, kad ji turi tam tikrą prasmę, kuri turi būti suderinama su nurodytu direktyvos tikslu ir nuostatos, kurioje ji įtvirtinta, struktūra.

45. Be to, ši išimtis gali būti aiškinama tik siaurai. Iš tikrųjų ja yra nukrypstama nuo principų, nustatytų, pirma, direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje – kad ši direktyva taikoma visiems trečiųjų valstybių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybės narės teritorijoje, – ir, antra, direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje – kad penkerius metus teisėtai ir nuolat gyvenus valstybės narės teritorijoje galima prašyti suteikti ilgalaikio gyventojų statusą. Iš esmės primintina, kad pagal direktyvos 4 straipsnio 2 dalį gyvenimo šalyje dėl 3 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytų priešasčių laikotarpių trukmė neįskaičiuojama. Taigi tik siaurai aiškinant oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje sąvoką šiems trečiųjų valstybių piliečiams gali būti užtikrintas aukštas teisinio saugumo lygis ilgalaikio gyventojų statuso požiūriu.

14 — Komisijos pasiūlymo 5.3 punktas.

15 — Žr. 3 straipsnio 2 dalies komentarą, p. 14.

16 — Žr. 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvos 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 162), 2 straipsnio a punktą ir 4 straipsnio 1 dalį.

46. Iš direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkto žodžių matyti, kokia turi būti oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje sąvokos taikymo sritis.

47. Šios nuostatos pradžioje aiškiai nurodytas trečiųjų valstybių piliečių, kurie „yra apsigyvenę tikrai laikinai pagrindais“¹⁷, atvejis. Todėl pavyzdžiai, kuriuos pateikia Sąjungos teisės aktų leidėjas, tik iliustruoja atvejus, kai profesija arba veikla, kuria valstybėje narėje verčiasi suinteresuotasis asmuo, pagal savo pobūdį yra laikina ir reiškia, kad gyvenimas šalyje yra ribotos trukmės ir dėl to atitinkami valstybių narių piliečiai negali užmegzti glaudžių ryšių su valstybe nare, kurioje gyvena.

48. Komisija dėl pasiūlyme numatytų „au pair“ arba sezoninių darbuotojų, darbuotojų, pasiūstų paslaugas teikėjo arba teikiančių tarpvalstybines paslaugas, atvejų pažymėjo, kad bendras požymis, apibūdinantis visus šiuos asmenis, yra trumpas jų gyvenimo šalyje laikotarpis, nes jie nesiekia įsikurti valstybėje narėje, kurioje laikinai gyvena¹⁸ kaip studentai ir profesinį išsilavinimą įgyjantys asmenys.

49. Kalbant apie asmenis, turinčius oficialiai apribotus leidimus gyventi šalyje, pažymėtina, kad jų atvejis buvo įtrauktas Belgijos Karalystės iniciatyva vykstant darbui Europos Sąjungos Taryboje¹⁹.

50. Kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas, pateikęs įvairius minėtus pavyzdžius, po jungtuko „arba“ įtvirtino šią sąvoką, ji taip pat turi būti aiškinama taip, kad, kaip ir prieš ją išvardyti pavyzdžiai, yra susijusi su trečiųjų valstybių piliečiais, kurių gyvenimas valstybėje narėje yra laikinas.

51. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, manau, kad, atmetęs galimybę ilgalaikio gyventojų statusu naudotis trečiųjų valstybių piliečiams, valstybėse narėse turintiems oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje, Sąjungos teisės aktų leidėjas turėjo omenyje atvejus, kai valstybės narės išduoda šiems trečiųjų valstybių piliečiams leidimą gyventi šalyje, oficialiai apribotą vertimusi tam tikra profesija arba veikla, kuri susijusi su laikinu gyvenimu jų teritorijoje.

52. Kitaip tariant, remdamasis direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punktu manau, kad neleidžiama neįtraukti į jos taikymo sritį trečiųjų valstybių piliečių, kurių leidimas gyventi šalyje buvo oficialiai apribotas vertimusi tam tikra veikla arba profesija, pagal savo pobūdį arba dėl šio leidimo atnaujinimo ir (arba) pratęsimo susijusia su teisėtu ir nuolatinu gyvenimu valstybės narės teritorijoje.

53. Pastarasis atvejis susijęs su situacijomis, kai leidimas gyventi šalyje, nors oficialiai apribotas vertimusi tam tikra veikla arba profesija, buvo taip atnaujintas ir pratęstas, kad trečiosios valstybės narės pilietis nuolat ir nepertraukiamai gyveno valstybės narės teritorijoje, taigi šio trečiosios valstybės piliečio veikla arba vertimasis profesija tapo nebe laikino, bet nuolatinio pobūdžio.

54. Manau, kad toks aiškinimas būtinas direktyvos veiksmingumui ir jos tikslų siekimui užtikrinti.

55. Iš tikrųjų, jei valstybėms narėms būtų leista pripažinti leidimus gyventi šalyje „oficialiai apribotais“, neatsižvelgiant į tai, ar apsigyvenimas šalyje arba atitinkama veikla yra laikino pobūdžio, kaip teigia Nyderlandų ir Belgijos vyriausybės, būtų nepaisoma tiek tikslų, kurių Sąjungos teisės aktų leidėjas siekia direktyva, tiek jos taikymo apimties, nes valstybės narės galėtų dirbtinai ją apriboti.

56. Iš esmės, vadovaudamasi direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punktu ir prisidengdamos oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje suteikimu, valstybės narės galėtų neleisti tam tikrų kategorijų trečiųjų valstybių piliečiams naudotis ilgalaikio gyventojų statusu, net jeigu dėl teisėto ir nuolatinio gyvenimo šių valstybių teritorijoje jie turi teisę į šį statusą.

17 — Kursyvu išskirta mano.

18 — Žr. Komisijos pasiūlymą, 3 straipsnio 2 dalies d punkto komentarą (p. 14).

19 — Žr. Strateginio migracijos, sienų apsaugos ir prieglobsčio komiteto darbų rezultatų (KOM(2001) 127 galutinis) 2 išnašą puslapio apačioje, p. 4. Šis dokumentas Nr. 8408/03 yra prieinamas Tarybos interneto svetainėje.

57. Pirma, dėl to šie trečiųjų valstybių piliečiai netektų teisių, susijusių su leidimo nuolat gyventi šalyje suteikimu, kurių visiškai negalima prilyginti teisėms, suteikiamoms oficialiai apriboto leidimo gyventi šalyje turėtojams.

58. Antra, tai reikėtų, kad iš minėtų trečiųjų valstybių piliečių būtų atimtas teisinis saugumas, kuri direktiva siekiama suteikti visiems trečiųjų valstybių piliečiams, teisėtai ir nuolat gyvenantiems valstybės narės teritorijoje, ir atitinkamai būtų pakenkta jų integracijai šioje valstybėje.

59. Trečia, dėl to nebeliktų teisingo vertinimo, kuris turi būti užtikrintas visiems trečiųjų valstybių piliečiams, teisėtai ir nuolat gyvenantiems valstybės narės teritorijoje. Iš tikrųjų, jei trečiosios valstybės piliečio gyvenimas valstybėje narėje pagal savo pobūdį nėra laikinas ir jo gyvenimas šalyje, atsižvelgiant į jam suteiktą oficialiai apribotą leidimą šalyje skaičių ir bendrą trukmę, yra penkerių metų trukmės, manau, nėra jokio pagrindo iš jo atimti galimybę, pirma, pagal direktyvos 4 straipsnio 1 dalį įskaičiuoti jo gyvenimo šalyje laikotarpius ir, antra, jei yra tenkinamos kitos direktyvoje numatytos sąlygos, tikėtis įgyti su ilgalaikio gyventojų statusu susijusias teises ir garantijas.

60. Ketvirta, būtų neatsižvelgta į aplinkybę, kuri, vadovaujantis direktyvos 6 konstatuojamąja dalimi ir 4 straipsniu, yra pagrindinis kriterijus ilgalaikio gyventojų statusui įgyti, t. y. į gyvenimo šalyje trukmę, ir pirmenybė būtų teikiama mažiau aiškiems kriterijams, pavyzdžiui, vertimuisi tam tikra profesija arba veikla.

61. Manau, kad ši byla, atsižvelgiant į konkrečias jos aplinkybes, be kita ko, į M. Singh suteiktą oficialiai apribotą leidimą gyventi šalyje skaičių ir bendrą trukmę, puikiai parodo visą šią riziką²⁰.

62. Iš tikrųjų jam nuo 2001 m. spalio 22 d. suteiktas oficialiai apribotas leidimas gyventi šalyje, kuris kiekvieną kartą buvo atnaujinamas apibrėžtam laikotarpiui, visų pirma iki 2002 m. rugsėjo 8 d., paskui iki 2005 m. sausio 19 d. ir galiausiai iki 2009 d. sausio 19 d., t. y. iš viso ilgesnį nei septynerių metų laikotarpį. Kitaip, nei nustatyta Įstatymo dėl visiškos Užsieniečių įstatymo reformos 14 straipsnio 3 dalyje, jam buvo leista šalyje gyventi gerokai ilgiau nei penkerius metus.

63. Nėra jokių abejonių, kad M. Singh ketino per šį laikotarpį Nyderlandų teritorijoje įsikurti ilgam laikui, kaip rodo, pirma, jo veikla, kurios motyvai, kaip matysime, nebuvo būdingi laikinam gyvenimui šalyje, ir, antra, 2007 m. gegužės 30 d. jo prašymas, pateiktas siekiant gauti leidimą nuolat gyventi šalyje.

64. Nors M. Singh Nyderlandų teritorijoje gyveno ilgiau nei septynerius metus, t. y. gerokai viršijo gyvenimo šalyje trukmę, kurios reikalaujama ilgalaikio gyventojų statusui įgyti, iš jo atimama, pirma, galimybė siekiant įgyti šį statusą įskaičiuoti šiuos gyvenimo šalyje laikotarpius ir, antra, teisinis saugumas, kurį direktiva siekiama suteikti trečiųjų valstybių piliečiams, teisėtai ir nuolat gyvenantiems valstybių narių teritorijoje.

65. Be to, M. Singh buvo suteiktas leidimas gyventi šalyje, oficialiai apribotas vertimusi profesija, kuri pagal savo pobūdį nėra laikina ir kuri dėl to labai aiškiai skiriasi nuo „au pair“ darbuotojų, sezoninių darbuotojų arba studentų, kurių gyvenimo šalyje trukmė laiko atžvilgiu yra aiškiai apribota ir kurie neketina integruotis valstybėje narėje, kur gyvena, padėties.

20 — Kaip kitą pavyzdį žr. Parlamento interneto svetainėje prieinamą 2009 m. spalio 26 d. pranešimą nariams, susijusį su Peticija 0118/2008, Europos Parlamento Peticijų komiteto pateikta dėl direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punkte numatytos išimties taikymo Kipriui. Šioje peticijoje kompetentingos valdžios institucijos yra kaltinamos, kad nesuteikė ilgalaikio gyventojų statuso trečiosios valstybės pilietei, turinčiai leidimą gyventi šalyje, oficialiai apribotą namų darbininkės veikla, nors jos leidimas kelis kartus buvo atnaujintas ir ji devynerius metus teisėtai gyveno Kipro teritorijoje.

66. Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, aišku, kad dvasinio vadovo arba religijos mokytojo leidimas gyventi šalyje gali būti neribotai pratęsiamas. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs teismas nurodo, kad, remiantis imigracijos ir integracijos ministro 2006 m. gegužės 11 d. parengtu raštu, daug trečiųjų valstybių piliečių, šiuo pagrindu gyvenančių šalyje, iš jos neišvyksta, kad jų gyvenimas šalyje yra ilgalaikis ir kad, be kita ko, dėl šių priežasčių minėtas ministras ketina ateityje vertinti taip, kad dvasinių vadovų ir religijos mokytojų padėtis pagal savo pobūdį nėra laikina. Iš esmės svarbu pažymėti, kad, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nuo 2002 m. sausio 1 d. šie trečiųjų valstybių piliečiai turi išmokti olandų kalbą ir integruotis visuomenėje.

67. Be to, Nyderlandų vyriausybė, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo rašytiniais paaiškinimais, pripažįsta, kad dvasinių vadovų ir religijos mokytojų gyvenimas Nyderlandų Karalystėje pagal savo pobūdį nėra laikinas.

68. Iš tikrųjų, kaip nurodžiau šios išvados 15 punkte, Nyderlandų valdžios institucijos neseniai įvykdė reformą, kuri dar neišgaliojo, ir pakeitė 2000 m. Dekreto dėl užsieniečių 3.5 straipsnį, kad dvasiniai vadovai ir religijos mokytojai galėtų prašyti suteikti leidimą nuolat gyventi šalyje.

69. Todėl konstatuotina, kad šių trečiųjų valstybių piliečių gyvenimas Nyderlanduose pagal savo pobūdį nėra laikinas, taigi jiems suteiktas leidimas gyventi šalyje apibrėžtą laikotarpį, nustačius apribojimą, susijusį su dvasinio vadovo arba religijos mokytojo veiklos vykdymu, negali būti pripažintas „oficialiai apribotu“, kaip tai suprantama pagal direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punktą.

70. Atsižvelgdamas į visus šiuos dalykus manau, kad direktyvos 3 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos ilgalaikio gyventojų statusu neleidžiama pasinaudoti trečiųjų valstybių piliečiams, turintiems leidimą gyventi šalyje, oficialiai apribotą vertimusi tam tikra veikla arba profesija, kuris pagal savo pobūdį arba dėl šio leidimo atnaujinimo ir (arba) pratęsimo yra susijęs su teisėtu ir nuolatinu gyvenimu šios valstybės teritorijoje.

IV – Išvada

71. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *Raad van State* klausimą atsakyti taip:

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso 3 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami valstybės narės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos ilgalaikio gyventojų statusu neleidžiama pasinaudoti trečiųjų valstybių piliečiams, turintiems leidimą gyventi šalyje, oficialiai apribotą vertimusi tam tikra veikla arba profesija, kuris pagal savo pobūdį arba dėl šio leidimo atnaujinimo ir (arba) pratęsimo yra susijęs su teisėtu ir nuolatinu gyvenimu šios valstybės teritorijoje.